

Sztuki projektowe wobec ekologii – projekt naukowo-badawczy

dr hab. inż. arch.
NATALIA BĄBA-CIOSEK, PROF. PŚ
Politechnika Śląska
Wydział Architektury
ORCID: 0000-0001-9543-7771

W artykule zostały omówione wyniki i metodyka pracy w projekcie naukowo-badawczym realizowanym przez Wydział Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Odpadów w Gliwicach. Celem były wielowątkowe prace badawczo-projektowe w zakresie możliwości prezentacyjnych, wystawienniczych oraz edukacyjnych związanych z ideą segregacji oraz wiedzą dotyczącą recyklingu i zarządzania odpadami.

Problematyka miast inteligentnych ekologicznie i potencjału ich mieszkańców stała się podstawą realizacji pracy naukowo-badawczej NB w ramach współpracy nawiązanej między Wydziałem Architektury Politechniki Śląskiej a PZO – Przedsiębiorstwem Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. [1] w Gliwicach. Artykuł stanowi rodzaj raportu z przeprowadzonych badań oraz zapis ich wyników.

Celem pracy NB były wielowątkowe badania oraz studia projektowe w zakresie możliwości prezentacyjnych, wystawienniczych i edukacyjnych związanych z ideą segregacji, a także wiedzą dotyczącą recyklingu i za-

rzządzania odpadami wykorzystywaną przez Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Odpadów w Gliwicach. W pracy zostały wykorzystane narzędzia oparte na metodzie *research by design*, wspierane przez potencjał kreatywny i wybrane strategie artystyczne. Poszczególne zadania realizowano w grupach problemowych z udziałem studentów. Podjęta problematyka jest aktualnie bardzo istotna, ponieważ w wymiarze środowiskowym zaproponowane koncepcje mają pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój, gdyż są zgodne przynajmniej z jedną z zasad 4R (redukcja, ponowne użycie, recykling, naprawa) [2].

W ramach pracy naukowo-badawczej zrealizowano cztery zadania projektowe. Były to wystawy – mobilna i stacjonarna, kreatywne rozwiązania promujące idee zrównoważonego rozwoju w obszarze dysponowania odpadami wraz z rozwiązaniami sali audiowizualnej w nowym siedzibie PZO, a także plakat promocyjny.

Pierwszym etapem realizacji wszystkich zadań była praca badawcza w obszarze zagadnień dotyczących segregacji, recyklingu i zarządzania odpadami komunalnymi. Pracę tę wykonano, korzystając ze zróznicowanych narzędzi badawczych. Studia oraz analizy przedprojektowe dotyczyły kwerendy, ba-

Fot. 1. Wystawa stała – autorka: Agnieszka Pilarska, WA Politechniki Śląskiej

Fot. 2. Wystawa mobilna – autorki: Aleksandra Gwiżdż i Aleksandra Mróz, WA Politechniki Śląskiej

dań literaturowych i interpretacyjnych, wywiadów z pracownikami PZO lub pracownikami innych firm branży analogicznej do Partnera, a także analiz danych statystycznych odnoszących się do działalności branży. W konsekwencji powstały projekty, których problematyka stanowi rodzaj polemiki, dialogu z otaczającą nas rzeczywistością i jej problemami środowiskowymi oraz realiami życia w współczesnym mieście.

Wystawa stacjonarna

Pierwszym tematem była kompleksowa koncepcja wystawiennicza realizowana w przestrzeni wnętrza nowo projektowanego obiektu – siedziby PZO. Na podstawie opracowanych scenariuszy wystaw stanowiących jednocześnie koncepcje programowe powstały całościowe kreacje wystaw, które w różny sposób i w różnych formach wyrażały problemy segregacji, recyklingu odpadów komunalnych, jednocześnie promując PZO. W koncepcjach projektowych różnie rozkładano akcenty, kładąc je na promocję firmy lub zagadnienia ekologiczne w ogóle. Otrzymane rozwiązania można podzielić na: projekty nawiązujące wprost do działalności Partnera, metafory artystyczne stanowiące rodzaj instalacji przestrzennych oraz koncepcje nowoczesnych wystaw, które w interesującej przestrzennie formie przedstawiają PZO i jej działalność. Ponadto wśród przedstawionych prac można wyodrębnić dwa kierunki wystawiennicze. Pierwszy z nich bazuje na wyrazistym geście projektowym, natomiast

drugi nawiązuje do bogatych w formę i treść narracji przestrzennych (fot. 1.).

Wystawa mobilna

Wystawa mobilna związana z działalnością Partnera była drugim tematem wystawienniczym, w którym odniesiono się do kreacji niezwiązanych z żadną predefiniowaną przestrzenią, z możliwością aplikacji w różnych kontekstach przestrzennych. Pod względem projektowym prace stanowią artystyczną interpretację zagadnień związanych z segregacją i recyklingiem. W większości mają one atrakcyjną formę wizualną, a niektóre nieprzeciętny wyraz artystyczny. Jednak wszystkie posiadają znaczną siłę przekazu, a także są nastawione na aktywny dialog z odbiorcą w przestrzeni problematyki ekologicznej. Powstały materiał można podzielić na dwie grupy: projekty promujące: problematykę ekologiczną (i przy okazji PZO) oraz firmę Partnera. Projekty zostały przedstawione w różnych sytuacjach i kontekstach, w przestrzeni publicznej – zewnętrznej oraz wewnętrznej [3] (fot. 2.).

Kreatywne rozwiązania

W ramach realizacji zadania podjęto tematykę kreatywnych rozwiązań, definiując temat jako opracowanie zabawki i gry promującej ideę segregacji, wiedzę o recyklingu wraz z rozwiązaniami kolorystycznymi oraz materiałowymi sali audiowizualnej w nowej siedzibie PZO. Rozważano tu problematykę projektowania odpowiedzialnego społecznie, na-

tomiast całościowy proces przygotowywania projektu został przeprowadzony zgodnie z kryteriami i metodologią *design thinking* [4]. Działano w obszarze kreacji przestrzeni i produktu, stale weryfikując wartości użytkowe, a także estetyczne powstających koncepcji.

W zakresie tematu kreatywnej zabawy zaproponowano różne typy gier: stacjonarne – wykorzystujące ściany lub przestrzeń sali, mobilne, ale pozostające w obrębie sali oraz gry w typie łączonym – czyli takie, które mogą być wykorzystane zarówno w przestrzeni sali, jak i w strefach zewnętrznych. Dla każdej gry zostały opracowane oddzielne zasady, a nawet wstępne aplikacje na urządzenia mobilne. W aspekcie kolorystycznym rozwiązania projektowe nawiązywały głównie do kodów kolorystycznych stosowanych w segregacji odpadów. Barwy te zaproponowano w formie kolorystyki ścian sali audiowizualnej, grafik oraz rozwiązań materiałowych (fot. 3.).

Plakat

Zadanie, które polegało na stworzeniu autorskiego plakatu w obszarze problematyki społeczno-ekologicznej. Temat plakatu odnosił się do świadomej i odpowiedzialnej segregacji odpadów, a komunikat miał być skierowany do młodego odbiorcy w przedziale wieku 8–18 lat. Zadanie było realizowane za pomocą dowolnych środków plastycznych. W powstających pracach niejednokrotnie poszukiwano inspiracji w plakatach wybitnych twórców Polskiej Szkoły Plakatu.

Fot. 3. Gra interaktywna – autorki: Patrycja Piotrowska i Julia Durska, WA Politechniki Śląskiej

Zaproponowane koncepcje graficzne zostały zdominowane przez zwarty ślad, lapidarną formę połączoną z elementami typografii w formie hasła lub claimu bądź obu równocześnie. Same hasła zostały opatrzone informacją, która wyjaśnia lub potwierdza przekazane treści, tak by odbiorca nie miał wątpliwości, czego dotyczy przekaz zawarty w plakacie. Przekaz ten jest sugestywny, jego ekspresja jest znacząca i niejednokrotnie mocna (fot. 4.).

Zrealizowana praca naukowo-badawcza pozwoliła na wskazanie najbardziej istotnych społecznie problemów związanych z zagad-

niemiami ochrony środowiska w kontekście zarządzania odpadami, a także stworzenie katalogu możliwości ingerencji twórczych, mapy komunikatów przestrzennych i graficznych o charakterze informacyjnym, edukacyjnym oraz artystycznym. Realizacja założeń pracy nastąpiła dwuwątkowo. Kreacja artystyczna, a także kreacja przestrzeni wspólnej tu z badaniami i refleksją nad otaczającą nas rzeczywistością, stając się zaczątkiem powstałych realizacji, które niosą za sobą zarówno aspekt poznawczy, jak i edukacyjny związany z projektowaniem odpowiedzialnym społecznie.

były wielowątkowe prace badawczo-projektowe w zakresie możliwości prezentacyjnych, wystawienniczych oraz edukacyjnych związanych z ideą segregacji oraz wiedzą dotyczącą recyklingu i zarządzania odpadami wykorzystywaną przez Partnera projektu. W wyniku prowadzonych badań określono wytyczne realizacyjne oraz formę modeli referencyjnych dla badanych przestrzeni i obszarów problemowych.

Słowa kluczowe: projektowanie, badania, ekologia, miasto inteligentne

Abstract: ART DESIGN IN RELATION TO ECOLOGY – SCIENCE AND RESEARCH PROJECT. The article discusses the results and methodology of work in a science and research project, which was implemented by the Faculty of Architecture of the Silesian University of Technology in Gliwice and Waste Management Company Ltd. in Gliwice as part of cooperation between the university and the economic environment. The aim of the research task was multi-threaded scientific and design work in terms of presentation, exhibition and educational opportunities related to the idea of segregation as well as knowledge of recycling and waste management used by the project Partner. As a result of conducted research, project implementation guidelines and the form of reference models for the studied fields and problem areas were defined.

Keywords: design, research, ecology, smart city

Fot. 4. Plakat – autorka: Patrycja Bujakowska, WA Politechniki Śląskiej

Bibliografia:

- [1] <https://skladowiskogliwice.pl/> [dostęp 20.01.2021].
- [2] Korneluk K., Bielawska M., Zygałło S., Dominiak B., Kruczek A. „Human Smart City”, Przewodnik dla Samorządów, ThinkIt Consulting Sp. z o.o., Warszawa 2019.
- [3] Bąba-Ciosek N., Design for ecology: academic research project, [w:] ICERI2020 Proceedings, (red.: L. Gómez Chova, A. López Martínez, I. Candel Torres), IATED Academy, pp. 9382-9390, Seville, Spain, 2020.
- [4] Brown T., Change by design. Revised and Updated, Harper Collins Publishers, New York 2019.

DOI: 10.5604/01.3001.0014.7900

PRAWIDŁOWY SPOSÓB CYTOWANIA

Bąba-Ciosek Natalia, 2021, Sztuki projektowe wobec ekologii – projekt naukowo-badawczy, „Builder” 4 (285). DOI: 10.5604/01.3001.0014.7900

Streszczenie: W artykule zostały omówione wyniki i metodyka pracy w projekcie naukowo-badawczym, który był realizowany przez Wydział Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Odpadów w Gliwicach w ramach współpracy między uczelnią a otoczeniem gospodarczym. Celem zadania badawczego